

Dějiny knihovnictví v každodennosti

1915 – 1945 (díl I.)

PAVLÍNA MAZÁČOVÁ

Knihovnická periodika (odborná)

- cíl: knihovník se má dozvědět, jak vzdělávat lid v českých zemích

časopis **České knihovnictví** s podtitulem "časopis věnovaný potřebám českých knihovníků"

- **první český knihovnický časopis** - vyšel 1. října 1900 (redaktor a vydavatel **Zdeněk Václav Tobolka**)

- dvaatřicetistránkový měsíčník

- financoval Z. V. Tobolka (pouze 7 čísel)

České Knihovnictví.

Časopis

věnovaný potřebám českých knihoven.

Vydavatel a redaktor: Dr. ZDENĚK V. TOBOLKA

Vychází vždy 1. dne v měsíci v 20 výtiscích. — Předplatel v Praze a v knižkopisných obcích: za celý rok 12 K., za půl 6 K., za čtvrt 3 K., za šest 18 K., za deset 30 K., za dvacet 60 K., za třicet 90 K., za čtyřicet 120 K., za padesát 150 K., za šedesát 180 K., za sedmdesát 210 K., za osmdesát 240 K., za devadesát 270 K., za sto 300 K. — Jednotlivé čísla se neprodávají. — Dárcy a věřitelé zasláží listovní adresou: Dr. Zdeněk V. Tobolka v Praze, Obševského ul. 1. 20 a.), předplatě i věřitelé obecně a doručky administrací a expedicí nakladatelů Dr. Franta Bažantových v Praze.

FR. HOUSER:

VEREJNĚ ČITÁRNÝ.

Vieklá nemoc, kterou churaví ústavy a podniky, jež mají náš duševní život věsti, křehkých vrstev národního organismu se ani nedotkla. Vedle oficiální literatury vědecké poestaly tak vážné knihovny jako Laichtrova a Pečlova; mladé revues naše jsou plny myšlenkového kvasu i vybraných výsledků vědecké práce; výtvarné umění znatelně se odklání od násilných stylisací, jímá se příroda koriguje, aby postihovalo ruch, radost a smek života. Také přehlídka ostatních polí naší činnosti vymývá v radost ze zkvetlého zlatu anebo v tichou důvěru, že nastoupená cesta jde za pokrokem, jediné vyjímaje: pole politické. Všichni upřímní lidé zamýšlejí se nad naším životem politickým. Těkáme se bludičkami, které měnlivý van politického ovadnutí v náš obzor zanášá, široké vrstvy lidové nejsou regulátorem, jenž by volný tep politických snah povzbuzoval a horečný smad mírnil, pouce samy v područí hesel velikých i nicotných. Kulturní práci nepolitickou ostavují oficiální politikové vůbec bez povšimnutí, ale ani politická výchova lidu jich nevábí. Havlíček a obrozenecké snahy bez Masaryka nebyly by posud vylošeny. Těm smutný stav, v němž i násilí hraje roli, práci politickou dokonale zdiskreditoval, že jejich vzdělavatelé valen ubývá.

Jistě že obojí: poznání žalostné nezralosti mass při rozhodování o důležitých interestech národního života i uvolnění mnoha rukou, jež v politiku vsáhnou se zdráhají, přineslo s rubem i svůj lic, hojnost a při v drobné práci vzdělavací. Vedle velikých slov, jež se rozléhají nad celou oblastí našeho juryka, pečlivé zkoumání terrairu v malém jeim koutku a starostlivé obdělávání, aby vydal úrodu. Chci-li jen nejmarkantnější vytknouti, jmenuji veřejné knihovny, čítárny a lidové kursy. Počet 60 známých knihoven, o nichž zprávý do veřejnosti pronikly, můžeme, myslím, rozšířiti na 100, ale to je pro celý národ počet nedostatečný a měl by býti každým rokem zdvojnásoben, až by veřejné bibliothéky byly rozsety po všech obcích; než i první sto studnic nabízejících řivou vodu rozumově a mravní intelligence je moc, která podceňována býti nemůže.

Otázka veřejných čítáren žádá již naléhavě zodpovídání. Přestala býti předmětem pouhých rozprav; na mnoha místech byly čítárny již uvedeny v život. Snad se dočkáme brzy také podrobných dat o jejich působnosti. Tento článek má býti upozorněním na důležité stránky nových u nás ústavů.

Není přirozenějšího svazku než spojení veřejné čítárny s knihovnou. Mají-li býti bibliothéky nejen bohatými zřídly esthetického a vědeckého vzdělání, ale také dokonalým

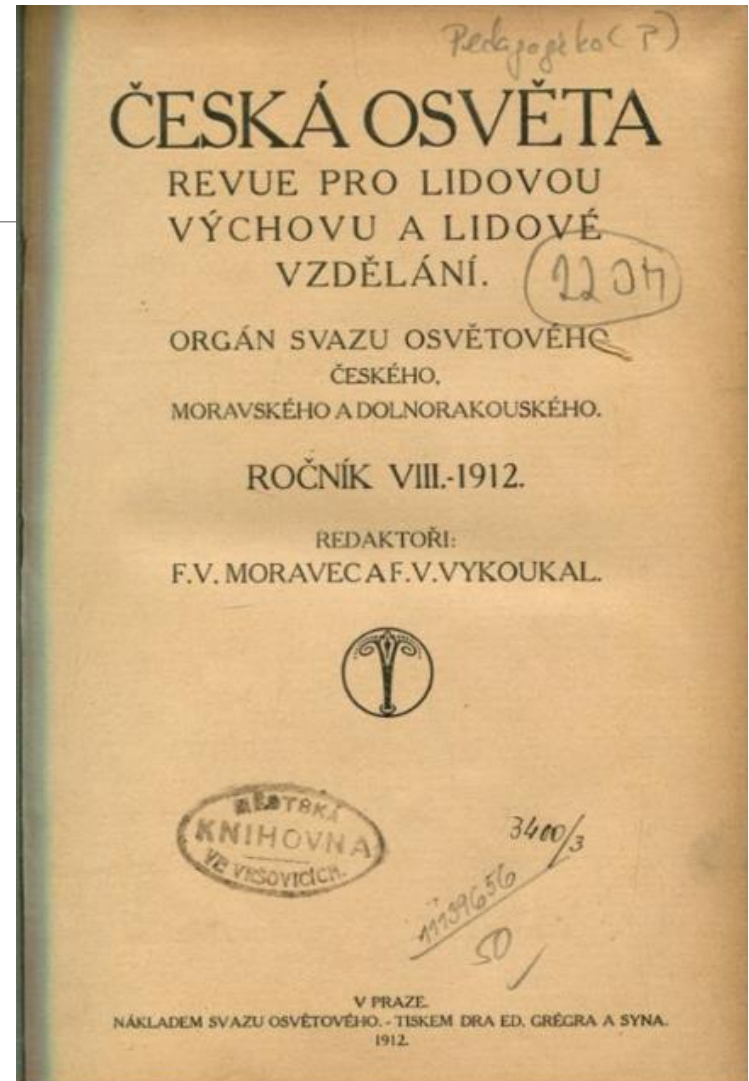
1193249
600

Česká osvěta

- odborný časopis pro knihovníky a osvětové pracovníky

- anotace „nevhodných“ titulů

- krátké shrnutí děje
- obecná charakteristika knihy
- vyjádření osvětového pracovníka ohledně vhodnosti titulu pro veřejnou knihovnu

Knižní trh, knihovny a čtenáři pod dohledem

První léta po vzniku ČSR – progresivní vydavatelské aktivity, vliv poválečné konjunktury, soukromí vydavatelé, nové možnosti trhu, příslib expanze českých knih do zahraničí

1919 – článek o Praze jako „slovanském Lipsku“ (Knihkupecký oznamovatel z roku 1919, č. 26)

- Nerealistická očekávání, ale důležitý optimismus

20. léta – vznik portfolií rozmanitých tiskovin pro diferencované skupiny čtenářů (po západním vzoru)

- Koncerny kolem denního tisku politických stran (Novina, Československá akciová tiskárna, Melantrich)
- Koncerny kolem významných mediálních „rodin“ (rodina Stránských, Stříbrných)
 - románová tvorba, magazíny pro ženy, dětská literatura, sešitové edice

Čtenářské zázemí

České a moravské země

- čtení jako gramotnost v poválečném období nebyla problém
- analfabetismus výjimečný

Slovensko a Podkarpatská Rus

- až 50 % negramotných (podle Cejpka)

Cíl: odstranit disproporce, ve vyspělejší části zemí budovat školy vyššího stupně
– rostoucí podíl vzdělané populace = čtenářů s vybraným vkusem

Knižní kluby

- **populární trend** poválečného ČSR ve 20. a 30. letech
- stabilní okruh čtenářů; konkurenceschopnost
- oproti tomu státní instituce: Státní podnik Orbis (uprostřed soukromého trhu)
 - zahraniční i domácí tituly

Něco „knihovnických“ statistik

Před 1919:

Knihovny: 1133 spolkových

Svazky v nich: 383 851

Knížní produkce: třetinový nárůst
produkce knižního trhu – 3000 knih

1920: obecní knihovny: 3342

1926: obecní knihovny: 11262

1937: celá ČSR 16647 ob. knihoven

1921: nakladatelská krize

Poté až do r. 1927 výrazný vzestup (8
700 titulů ročně)

1936-7: maximum produkce (9 000 knih
ročně)

	Počet obecních knihoven	Počet dokumentů v knihovnách
1920	3 342	1 645 000 sv.
1926	11 262	4 699 000 sv. 5 080 000 sv. (včetně Slovenska)
1937	16 647 (včetně Slovenska)	9 048 000 sv. (včetně Slovenska)
1941	7 582	--

První knihovní zákon

Zákon o veřejných knihovnách obecních z 22. 7. 1919

- Součástí řady zákonů stabilizujících správu státu (ČSR od r. 1918)
- návrh připravili Ladislav Živný, Jan Auerhan
- význam Svazu osvětového
- snaha o optimalizaci vztahu lidových knihoven (Živný) a vědeckých knihoven (Tobolka)
- nakonec se zákon týkal pouze lidových knihoven v obcích (knihovny jako systém dány pod správu ministerstva školství a národní osvěty, obcím ponechána jejich správa a financování)
- 12 paragrafů 1. knihovního zákona
- důvodová zpráva k předložení zákona – odkazy na slova K. Havlíčka o významu knihoven ke vzdělávání lidu (1846), statistiky knihoven z r. 1910

První knihovní zákon

- Snaha pokrýt knihovnamí území ČSR v maximální míře
- Podpora modernizace systému fungování knihoven
 - Zkušenosti ze zahraničí (USA, VB, Německo)
 - „povinnost zřizovat veřejné knihovny ve všech politických obcích“
 - Upravena **zákonná povinnost vytvářet menšinová oddělení (celé knihovny)** dle charakteru obyvatelstva území
 - Ustavení knihovních rad jednotlivých knihoven (vliv na složení fondu)

Následné prováděcí vládní nařízení (č. 607 z 5. 11. 1919)

- Formulovány orientační propozice ke skladbě fondů knihoven
- Cíl: poskytnou v knihovnách čtenářům **poučení a zdroj informací**
- Podmínky skladby fondu: obsahuje „díla významu všennárodního“ a „aspoň 20 % literatury naučné“

Prováděcí nařízení knihovního zákona

Paragraf 3: knihovna se skládá z půjčovny, čítárny a příručky

Prováděcí nařízení (č. 607 z 5. 11. 1919): např. 14 konkrétních článků, jak má obec zajistit místnosti:

- ročně má mít přírůstek nejméně 10 vázaných knih v obcích do 2 tisících obyvatel
- v obcích nad 3 tisíce obyvatel má být zřízena samostatná čítárna
- ve městech pamatovat na oddělení dospívající mládeže s čítárnou a volným výběrem knih

- Dále formulovány orientační propozice ke skladbě fondů knihoven

Cíl: poskytnou v knihovnách čtenářům **poučení a zdroj informací**

Podmínky skladby fondu: obsahuje „díla významu všenárodního“ a „aspoň 20 % literatury naučné“

87la 23

Právné zacházení s knihou!!

Upozornění.

1. Vypůjčené knihy musí se vrátiti do 14 dní ode dne vypůjčení. Přeje-li si kdo, aby mu byla vypůjčená kniha dále ponechána, nechat to oznámiti před uplynutím ustanovené lhůty knihovníkovi, který může lhůtu na dalších 14 dní prodloužiti.
2. Přestřihuje-li se kdo a vypůjčenou knihou, má to oznámiti knihovníkovi.
3. Ustanovený čas k vypůjčování knih jest ustanoven také k odevzdávání knih přečtených.
4. Kdo si knihu vypůjčí, ručí za její zachování. Knihy ztracené nebo poškozené musí se nahraditi jinými exempláři. Za poškození pokládá se zašpinění, vpinování, podtrhávání tužkou neb inkoustem, překýhání listů a t. d. Kdo by škodu způsobeně dobrovolně nenahradil, může býti k tomu soudně donucen.

Okrasní knihovna
Svitavy

Knihovna „Národní Jednoty“
pro Jihozáp. Moravu ve Svitavech.

Žádá se šetrné zacházení s knihou!

1. Každý příslušník České menšiny Svitavské a nejbližšího okolí, starší než 14 let, může proti zaplacení zápisného, legitimace a poplatku vypůjčovacího knihy sobě vypůjčovat.
2. Každý vypůjčovatel obdrží proti zaplacení legitimaci, která jest neprevoditelná na osobu jinou a pouze proti předložení téže se knihy půjčují.
3. Jednomu a témuž vypůjčovatelé se nesmí více než jedno dílo najednou zapůjčiti.
4. Poplatek vypůjčovači jest stanoven na 10 hal. za 1 knihu.
5. Kniha se zapůjčuje na dobu 14 dnů. Po uplynutí této lhůty musí vypůjčovatel za každý další den platiti 2 hal. pokuty.
6. Na požádání obdrží vypůjčovatel touže knihu ještě na dalších 14 dnů zapůjčenou proti poplatku.
7. Dříve než 4 týdny nesmí žádná kniha u jedné osoby zůstat a nebyla-li v této době řádně odevzena, jest knihovník povinen ji na útraty vypůjčovatele dát z jeho bytu odnésti.
8. Každý jest povinen knihu sobě prohlédnouti a případné poškození nejdříve do 24 hodin ohlásiti u knihovníka, jinak musí škodu sám hraditi.
9. Knihy se půjčují 3krát týdně v místnosti knihovny v „Národním domě“ a sice: V neděli od 1/2 3—1/2 4 hod. odpoč., ve středu a v pátek od 7—9 hodin večer.
10. Vypukne-li v domě vypůjčovatele epidemie, musí tento knihu ihned odvésti.
11. Knihy není dovoleno dále půjčovat!
12. Zámyslné nedodržování knihovního pořádku může míti za následek ztrátu práva vypůjčovacího.

č. 14.

Bodřich Tráva,
hlavní a starší
v Počkách, dr.

J. S. MACHAR VÝBOR

Z JEHO BÁSNICKÉHO DÍLA.

SESTAVIL A ÚVOD NAPSAL

V. MARTÍNEK.

S PODOBIZNOU A AUTOGRAFEM BÁSNÍKOVÝM.

VYDÁNÍ BÁSNÍKEM AUTORISOVANÉ.

1.—2. tisíc.

MENŠINOVÝ ODBOR
ČESKÉ OBCE SOKOLSKÉ.

NÁKLADEM F. ŠIMÁČKA V PRAZE.

R - 1969

R - 1975

Rovize 1983

OKRESNÍ LIDOVÁ KNIHOVNA	
ve SVITAVÁCH 198	
Př. č.	2712 stup. B 166
Zařaz. dne	

Soud

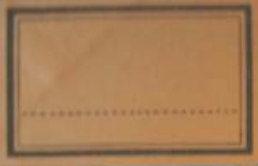
~~2712~~

Tiskem E. Leschinga v Praze.

J. S. MACHAR.

Hned na počátku své literární dráhy vztyčil Machar vysoký cíl své poesii: býti soudcem celého lidstva. Ale lidstvo — jaký to široký, úhrnný pojem! Nehrozilo zde nebezpečí, že tato kritika celku bude se opírat o základ příliš nejasný, protože příliš rozsáhlý a nepřehledný? Ale hned počátky Macharovy jsou charakterisovány jevem, jež bych nejráději označil za základní podstatu jeho tvorby: jasnou, kritickou činností rozumovou. Machar nebyl z básníků, u nichž citové rozechvění jest jedinou nebo aspoň převládající složkou básnického ducha, u něho nikdy citový výtrysk nerozbil běhů: zde stála pevná hráz, otevřený rozumový soud. A tak řeší Machar veliký svůj úkol se stanoviska rozumového: vychází od své vlastní osobnosti, chápe sebe jedním jako zlomek celku, společnosti, a podrobuje-li se přísnému kritickému rozboru, ví, že odsudek jeho má platnost i pro celek.

Ne růžově vyzlacen, ne zářivým snem o šťastném přístí provanut, ale šzíravým pessimismem a tvrdou pochybovačností otráven vyznívá verš prvních jeho knih. Z denního života, ze všedních a na prvý pohled tak nepatrných příběhů vybírá motivy. A právě v té všednosti, v jednotejném

-
1. Kniha budiž držena v čistotě!
 2. Listy se nesmí chybati ani zakládati!
 3. Půjčovati knihy dále není dovoleno!
 4. Každé poškození musí být nahrazeno!
 5. V pádu epidemie budiž kniha ihned odvedena!

Okresní knihovna
Svitavy

Žádá se o šetrné zacházení s knihou !!

Knihovník dle vládního prováděcího nařízení z r. 1919

Jmenován Knihovní radou

Článek 45 vládního nařízení, č. 607/1919 – stanoví **podmínky všeobecného i odborného vzdělání pro knihovníky:**

- v knihovnách určených až 2000 obyvatelů: znalost literatury a správy knihovnické,
- v knihovnách určených až 10.000 obyvatelů: aspoň absolvování měšťanské školy, státního třínedělního kursu knihovnického (každoročně pořádného o prázdninách) a složení státní zkoušky knihovnické,
- v knihovnách určených více než 10.000 obyvatelů: aspoň absolvování střední školy nebo ústavu na roveň postaveného, absolvování Státní školy knihovnické a úspěšné složení státní zkoušky knihovnické (škola v r. 1919 nevyhovovala, žádá se o její reorganizaci, aby vychovávala kandidáty nejen teoreticky, ale i prakticky, nejen jako knihovníky, ale i příští obecní úředníky a lidovýchovné pracovníky, aby osnova byla náležitě doplněna, aby před návštěvou školy se požadovala předběžná knihovnická praxe a aby doba trvání školy byla při zvýšení počtu denních vyučovacích hodin přiměřeně zkrácena." (str. 66-67)
- **v malých obcích:** doporučení ministerstva školství osvětovým sborům - pořádat krátkodobě (aspoň 6 hodin) kursy knihovnické, kde by se knihovníkům dostalo povšechného výkladu o zařízení a vnitřní správě malých knihoven, základních pravidlech katalogizačních, o výběru knih a o úkolech knihovnickových ve venkovských obcích

Zdroj: CALÁBEK, Leopold. Administrativní příručka pro lidovýchovné pracovníky a knihovníky. Knihovna příruček Masarykova lidovýchovného ústavu (Svazu osvětového), sv. 5. V Praze 1928.

Dobové dokumenty/nařízení ke knihovnickému vzdělání

- 1) **Třínedělní státní kursy knihovnické pro vzdělání knihovníků veřejných knihoven obecních**, určených 2000 až 10.000 obyvatelů (Učebná osnova, stanovená výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 24. června 1923, č. 76.186.)
- 2) **Stanovy Státní školy knihovnické v Praze** (Výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 30. ledna 1920, č. 64.583 ex 1919)
- 3) **Zkušební řád Státní školy knihovnické v Praze** (Výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 21. března 1921, č. 21.628.)
- 4) Prázdniny na Státní škole knihovnické v Praze (Výtah z výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 13. prosince 1920, č. 82.841.)

Zdroj: CALÁBEK, Leopold. Administrativní příručka pro lidovýchovné pracovníky a knihovníky. Knihovna příruček Masarykova lidovýchovného ústavu (Svazu osvětového), sv. 5. V Praze 1928.

Příručka pro veřejné knihovny

Návaznost na 1. knihovní zákon

- vydalo ministerstvo školství a národní osvěty

- z r. 1920

- 2 sešity pro zpracování povinných výkazů o činnosti knihovny:

1) seznam přírůstkový

2) seznam čtenářů a výpůjček

Doplňování fondu obecních knihoven

Pečoval o to Svaz osvětový

1919 – náklad 20 tisíc výtisků *Seznamu knih do obecních knihoven*

- 1000 vybraných titulů beletrie a naučné četby
- značky k vhodnosti do menší nebo větší knihovny
- sklad knih ve svazu, dle nabídkového seznamu si knihovny obecní z něho vybíraly, ale ne pravidelně
- knihovní instruktoři na ministerstvu, kteří agendu knihoven spravovali – Leopold Calábek a František Fridrich (č. k.), Antonín Moucha (n. k.)
- pro knihovníky byl správný výběr vhodných knih podstatnou částí fungování jejich i knihovny

Seznamy doporučených knih

Za první republiky mnoho různých „metodických“ pomůcek – především v síti osvětových spolků a lidových knihoven

Zajímavý příklad: ***Klíč k dobré literatuře*** Konstantina Miklíka (určeno pro čtenáře-katolíky):

- *„Každá četba, která uvádí katolíka do těžkého nebezpečí byť jen chvilkové dobrovolné pochybnosti o některém článku katolické víry nebo do těžkého nebezpečí jakékoli těžké chyby proti Desateru nebo přikázáním Nového zákona a katolické církve, jest podle katolického učení, a tudíž jistě, hříchem těžkým.“*

Zdroj: Miklík, k., T. Vodička, K. Vlach. Klíč k dobré literatuře aneb Seznam knih, knížek a knížeček výborně, dobře neb snažně udělaných, téměř obecně žádoucích, užitečných a přístupných myslím čtenářů zdravých, jadrných a nepřiliš odborných. S vyloučením spisů ohavných, škodlivých a zbytečných jako vzor, příklad a pravidlo také z budoucího podnikání knižního a časopiseckého pro lidi katolické, křesťanské a opravdové. Prah : Veřejná katolická půjčovna knih Ladislava Kuncíře, 1937.

Co bylo dle Miklíka **prohibitní** a **co doporučené?**

Prohibita:

Díla komunistická a okultistická

Díla světových literátů a filozofů: G. Flaubert, H. Heine, V. Hugo, A. Mickiewicz, B. Spinoza, E. Zola apod.

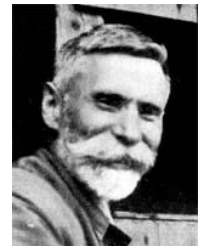
Doporučená literatura:

Spisy vydávané v českém prostředí nakladateli:

Josef Florian, Ladislav Kuncíř (autoři Leon Bloy, Ernesto Hello, Francis Jammes)

Platón, Aristoteles, katoličtí beletristé (Baar, Čep, Deml, Durych...), světoví i čeští klasikové (Dickens, Gogol, Shakespeare, Erben, Neruda, Mácha, Němcová, Sládek aj.)

Literatura dobrodružná a pro mládež (např. James Oliver Curwood, Karel May, Robert Luis Stevenson, Jules Verne)

Posudky na knižní tituly

Knihovní rady nedůsledně konají, tudíž opakovaná upozornění

Výrazně odlišná skladba fondů v jednotlivých knihovnách – individuální přístup a svoboda knihovníků

Zásadní periodikum **Česká osvěta** (vydavatelství Osvětový svaz, později **Masarykův lidovýchovný ústav**)

- Metodické pokyny, konfiskační nařízení
- Prvky **sociální regulace** v síti knihoven: zařazení do kategorie fondu limitovalo dostupnost konkrétních titulů jistým skupinám čtenářů; někdy také absence publikace v příslušné lokalitě

Lidovýchovné ústředí = klíčový prvek řízení systému lidových knihoven; prosazování zásad státní kulturní politiky

(více viz Pokorný, J. Lidová výchova na přelomu 19. a 20. století. Praha: Karolinum, 2003.)

Knihovní zákon a cenzura

Ustanovení článku 3:

- Do veřejných knihoven **nejsou zařazovány** „*spisy umělecky a obsahově bezcenné, výtvary nemravného rázu (pornografie), tzv. krváky, detektivní a indiánské povídky, které senzačním způsobem dráždí fantazii čtenářovu, pamflety snižující tendenčně celé stavy nebo vrstvy obyvatelstva, jakož i díla směřující proti trvání a celistvosti státu československého*“

Reakce trhu: nárůst popularity i počtu soukromých komerčních půjčoven (jejich význam poté roste v době hospodářské krize, tam aktuální tituly)

Státní lidovýchova

Výlučné postavení ve školském a výchovně vzdělávacím systému první republiky

Cíl: vzdělávat a vychovávat ve shodě se státní nebo nacionální ideou pravé Čechoslováky nebo pravé Němce

Činnost k povznesení kulturní úrovně lidstva v oblasti školství, literatury, umění a techniky

Impakt na dospělou populaci

Státem komplexně řízená lidová výchova prostředkem šíření demokracie a ideje čechoslovakismu

KNIHOVNY klíčovou institucí lidovýchovného působení

Masarykův lidovýchovný ústav

- 1905 - původně Svaz osvětový
- všenárodní lidovýchovné ústředí, úkolem „šířiti a povznášeti lidové vzdělání v národě československém, stránku politickou vyjímaje“
- Sdružoval významné **vzdělávací spolky** a budoval také zvláštní zemské, okresní a **osvětové sbory**
- Většina českých okresů měla své vzdělávací sbory již před rokem 1914, po r. 1918 jejich počet vzrostl
- Cíl: sledovat teoreticky a prakticky všechny složky kulturního života důležité pro lidovou výchovu (přednášky, **knihovnictví**, umělecký život a j.)
- Některé složky kult. života pojaty **do zákonem vymezené státní péče osvětové – především** zákonem o veřejných knihovnách obecních z roku 1919 (a také zákonem o kursech občanské výchovy z r. 1919, zákonem o obecních kronikách a pamětních knihách obecních z ro. 1920)
- 1925 **Masarykův lidovýchovný ústav**, poté v padesátých letech organizace přeměněna na *Osvětový ústav*, roku 1991 přetransformována na *Informační a poradenské středisko pro místní kulturu* (IPOS) a roku 2004 přejmenována na *Národní informační a poradenské středisko pro kulturu* (NIPOŠ)

Masarykův lidovýchovný ústav

(Svaz osvětový)

Husovy školy roč. XXV. (Podzimní běh 1936 – 37)

KURSY

KURSY VŠEOBECNĚ VZDĚLÁVACÍ A PRO OSVĚT. VZDĚLÁVATELE:

Světová literatura. Od října do března. 1 hod. týdně. Skolné Kč 40.--.
Sociologické otázky dnešní doby. Od října do prosince. 1 hodina týdně. Skolné Kč 20.--.

Moderní hygiena pro obyvatele velkých měst. Od října do prosince. 1 hod. týdně. Skolné Kč 20.--.

Praktický kurs astronomický. Od října do vánoce. Jedna dvouhodinová lecke týdně. Skolné Kč 30.--.

Kurs pro spolkové pracovníky. Od října do vánoce. 2 hodiny týdně. Skolné Kč 50.--.

Kurs řečnický a diskuse. Od října do března. 2 hod. týdně. Skolné Kč 65.--.
Kurs kinematografický. Podrobnosti v kanceláři M. L. U.

JAZYKOVÉ KURSY: Angličtina odd. I.–V. Francouzština odd. I.–V. Němčina odd. I.–V. Polština odd. I.–II. Rusština odd. I.–II. Srbochorvatština odd. I.–II. Zrychlená obchodní ruština (jedno odd.). Od října do dubna 2 hod. týdně. V zrychlených kursech (na přání posluchačů možno každý kurs uskutečnit také jako zrychlený) 1 hod. týdně. Skolné Kč 50.-- za jeden ročník (u zrychlených kursů Kč 100.--). Latina (viz níže).

PRAKTICKÉ KURSY: První právní pomoc. Od října do vánoce 1 hod. týdně. Skolné Kč 25.--.

Umění nakupovat. Od října do vánoce 1 hod. týdně. Skolné Kč 25.--.
Kurs správného užívání českého jazyka. Od října do dubna 2 hod. týdně. Skolné Kč 50.--.

Kurs sachové hry. Dvě 1 hod. lecke týdně. Skolné Kč 35.--.
Psaní na stroji. Individ. vyučování. Jedna hod. týdně od října do března. Skolné Kč 40.--.

Těsnopis. Odd. I.–II. Od října do dubna 2 hod. týdně. Skolné Kč 55.--.
Za těchto podmínek ní se také těsnopis německému.

Čtení cvičení (jednoduché, podvojné a americké). Od října do dubna 2 hod. týdně. Skolné Kč 60.--.

PRO DOPLŇOVACÍ MATURITU: Filosofická propedeutika. Od října do března 2 hod. týdně. Skolné Kč 60.--.

Latina. Od října do března po třech dvouhodin. lekech týdně. Skolné Kč 70.-- (Možno platit ve dvou splátkách.)

RUKODĚLNÉ KURSY: Drobný umělecký průmysl. Od října do března 2 hod. týdně. Skolné Kč 50.--.

Kniharství. Od října do března 2 hod. týdně. Skolné Kč 40.--.

Kreslení. 1) S hromadným vyučováním: od října do března 2 hod. týdně. Skolné Kč 40.--. 2) S individuálním vyučováním: od října do června jedna 50minutová lecke týdně. Skolné Kč 41.-- měsíčně.

Kursy vaření a zavařování. Vaření jednoduché, složitější, cukroví, dietetická jídla, cizí kuchyně, vegetariánská jídla, zavařování ovoce atd.

Podrobnosti, zejména též o přednáškách jednotlivě přístupných, pořádaných denně (kromě středy a soboty) ve Václavské ul. č. 5, najdete v generálním programu H. S.

Některé tituly vydané MLÚ:

- [500 vybraných knih do všech knihoven](#)
- [Dobré knihy dětem](#)
- [Dobré knihy do veřejných knihoven](#)
- Další osvětové aktivity:
- *O pornografii a braku v literatuře: anketa pořádaná Masarykovým ústavem lidovýchovným (Svazem osvětovým) v Praze 20. března 1927 : výtah z referátů podle stenogramu. Praha: Masarykův lidovýchovný ústav (Svaz osvětový), 1927. ISBN (Brož.).*
- [Seznam poučných filmů, jichž zapůjčení obstarává Masarykův lidovýchovný ústav](#)
- setkávání spisovatelů

Soukromá lidov ýchova

- Spočívala **na spolkovém základě** - zaměření nacionální, stavovské, náboženské
- **Síť knihoven, nakladatelství, knihkupectví, divadelních sálů apod.**
- Aktivity při zakládání vlastivědných muzeí a archivů (především německých) - význam pro **konstruování kolektivní paměti u Němců** (nároky na území dané historickými kořeny...)
- Význam **přednáškové činnosti**:
 - např. v knihovnách hromadné předčítání z děl předků docházelo k zpřítomnění minulého odkazu a posílení kolektivního prožitku společného prožívání

Jitka Balcarová

„Jeden za všechny,
všichni za jednoho!“^{mit}

Bund der Deutschen
a jeho předchůdci
v procesu utváření
„sudetoněmecké identity“¹⁹³

Für den Bund der Deutschen Schlesiens:
Bund der Deutschen,
Gau Silesien

Vybrané zdroje k tématu

Calábek, L. Administrativní příručka pro lidovýchovné pracovníky a knihovníky. Knihovna příruček Masarykova lidovýchovného ústavu (Svazu osvětového), sv. 5. V Praze 1928

Miklík, k., T. Vodička, K. Vlach. Klíč k dobré literatuře aneb Seznam knih, knížek a knížeček výborně, dobře neb snažně udělaných, téměř obecně žádoucích, užitečných a přístupných myslím čtenářů zdravých, jadrných a nepřiliš odborných. S vyloučením spisů ohavných, škodlivých a zbytečných jako vzor, příklad a pravidlo také z budoucího podnikání knižního a časopiseckého pro lidi katolické, křesťanské a opravdové. Prah : Veřejná katolická půjčovna knih Ladislava Kuncíře, 1937.

Pokorný, J. Lidová výchova na přelomu 19. a 20. století. Praha . Karolinum, 2003

Poláček, V. Cenzura, řízení knižního trhu, zabavování a ničení knih 1938-1945

Vybrané zdroje k tématu

Časopis Čtenář – např. ročník 2018/číslo lednové

- **Kubíček, J.:** *VZNIK ČESKOSLOVENSKA – 100 LET: Vznik ČSR a tvůrci koncepce veřejného knihovnictví. 1. část*
- Osobnost Ladislava Živného (spoluautor 1. knihovního zákona – autor příruček pro veřejné knihovny – redaktor knihovnických časopisů – pedagog Státní knihovnické školy – bibliograf)
- <https://www.svkkk.cz/en/ctenar/clanek/213>

Publikace *V obecném zájmu I*